HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רב אחא בר יעקב אמר כגון (א) דנדר והוא בבית הקברות הניחא למ"ד א)לא חיילא עליה נזירות מאלתר אלא למ"ד [א]מאלתר חיילא עליה מי איכא בל תאחר ועוד ב)האמר מר בר רב אשי חיילא נזירות עליה מאלתר וכי פליגי לענין מלקות פליגי [ב]אפ"ה קם ליה בבל תאחר משום דקא מאחר נזירות דטהרה א"ר אשי הואיל וכן נזיר שטימא עצמו במזיד [ג]עובר משום בל תאחר דנזירות טהרה רב אחא בריה דרב איקא אמר עובר בבל תאחר תגלחתו ולא מיבעיא למ"ד ג)תגלחת מעכבת אלא אפי' למ"ד [ד]תגלחת אינה מעכבת מצות גילוח מיהא לא מיקיים מר זוטרא בריה דרב מרי אמר עובר בבל תאחר קרבנותיו ומן הכא נפקא ליה מהתם נפקא ליה [1]כי דרוש ידרשנו ד)אלו חטאות ואשמות מהו דתימא חידוש הוא שחידשה תורה בנזיר מאי חידוש אילימא [ה]דלא מתפיס ליה לחטאת נזיר בנדר הרי חטאת ה)חלב [ו]שאין מתפיסה בנדר ועובר בבל תאחר אלא מאי חידושיה סד"א הואיל ואם אמר הריני נזיר אפילו מן חרצן [ז]הוי נזיר לכל אימא לא ליעבור עליה משום בל תאחר קמ"ל הניחא למ"ד ו)כי נזיר מן חרצן הוי נזיר לכל אלא לר"ש דאמר אין ז)נזיר עד שיזיר מכולן מאי איכא למימר ועוד האי חידוש לחומרא הוא אלא מאי חידושיה דסד"א הואיל

ואם

רש"י

ח) **לענין מלקות פליגי.** למאן דאמר חיילא עליה נזירות מלקינן ליה דמטמא עצמו בבית הקברות ולמ"ד לא חיילא עליה נזירות (ב) דלא מלקינן ליה הואיל ובבית הקברות נדר. אבל לכולי עלמא לאלתר הוי נזיר וליכא בל תאחר דאמרינן נמי אי אכל קם ליה בבל תאכל: **דקא מאחר לנזירות דטהרה.** דלאלתר מבעי ליה למיפק חוץ מבית הקברות ולמינזר נזירותיה בטהרה: **וכן נזיר.** בעלמא שטימא עצמו במזיד אע"ג דמחלל לנזירות קם ליה בבל תאחר דנזירות דטהרה: **רב אחא אמר.** מאי בל תאחר איכא בנזיר איכא בל תאחר דתגלחת דכי נפקי ימי נזירותיה בעי לגלח עצמו ולאיתויי קרבן ואי מאחר לתגלחת קאי בבל תאחר: **ואפי' למ"ד תגלחת אינה מעכבת.** בקרבן אפ"ה מצוה לגלח וקאי בבל תאחר באותה מצוה: **בבל תאחר קרבנותיו.** דאי משהי ליה לקרבן עובר בבל תאחר: **כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמו'.** דמיחייב (ג) אדם קאי עלייהו בבל תאחר ולא ילפינן מהא היקישא דנדרים: **מהו דתימא חידוש הוא.** מעשה דנזיר ואהכי מקילי ביה דלא קאי בבל תאחר דלא נפקי קרבנותיו מהאי קרא דחטאות ואשמות: **דלא מתפיס ליה לחטאת נזיר.** דאם אמר הרי עלי חטאת נזיר לא אמר כלום ולא מיחייב ולא מידי משא"כ בשאר קרבנות דכל קרבן שאמר אדם הרי עלי (חטאות) כך וכך מתפיס ומיחייב לאיתויי וכיון דחידוש הוא אימא לא קאי עליה בבל תאחר ט)דבשאר קרבנות להכי איצטריך למיכתב הכא לאקושי לנדרים דקאי נמי בבל תאחר: **והא חטאת חלב דאינה מתפיסה בנדר.** דאי אמר הרי עלי חטאת (ד) לא אמר כלום ואפ"ה כי אכל חלב דמיחייב להביא חטאת קאי בבל תאחר: **הואיל ואם אמר הריני נזיר אפי' מחרצן.** כלומר דאפילו בחרצן בלבד הזיר עצמו הוי נזיר נמי לכל דהיינו חידוש דאיהו לא נדר אלא בחרצן בלבד (ומיתסר) ואפילו הכי מיתסר בכל מידי דמשכר והואיל וחידוש הוא לא ליקום עליה בבל תאחר כבשאר קרבנות קמשמע לן היקשא דקאי בבל תאחר: **עד שיזיר מכולן.** דאי [אמר הריני] נזיר מחרצן לא הוי כלום עד שיזיר בכל אכתי מאי חידושא איכא: **ועוד האי חידושא.** דקאמר לחומרא הוא והיינו חומרא דאיהו לא נזר אלא בדבר אחד והוי נזיר בכולן:

שאם

ר"ן

לא אמר הכי דא"כ הוה ליה נזיר לאלתר כדפרישנא מאי אמר לא אפטר מן העולם וכיון שכן הוה ליה כאומר הרי עלי להביא קרבן מיד דקם ליה בבל תאחר לאלתר. ודין הוא דהוה מצי רבא לאוקמה באומר קודם שיעברו ב' שנים אהא נזיר ובכי האי גוונא הוה ליה בבל תאחר דקרבנות דלא עבר עד ג' רגלים אלא מיהו כיון דלא מצי לאוקמא באומר הרי עלי י)בקרבנות וכדפרישית ואצטריך לחדושי תנאיה נקט האי לאשמועינן דבכי האי גוונא קם ליה בבל תאחר לאלתר. כנ"ל ובזה יצאתי ידי חובתי מכל מה שעמעמו הראשונים בהלכה זו: **כגון שנזר והוא בבית הקברות.** שצריך לצאת מיד ולקבל עליו נזירות וכי לא נפיק קם ליה בבל תאחר: **הניחא למ"ד לא חיילא נזירות עליה לאלתר.** פלוגתא דר' יוחנן ור"ל בפ"ג דנזיר (דף טז:) דלר' יוחנן אי אכיל ושתי יין בבית הקברות לקי דחיילא עליה נזירות מיד ולר"ל לא חיילא עליה נזירות מיד ולכי נפיק מבית הקברות צריך לחזור ולקבל: **אלא למ"ד מאלתר חיילא עליה מאי איכא למימר.** דכיון דחיילא עליה נזירות ליכא בל תאחר א]לעולם: **חיילא עליה נזירות מאלתר.** ולא צריך קבלה כי נפיק. ולענין מלקות הוא דפליגי אי לקי על אכילת ענבים בעודו בבית הקברות וכיון דחל עליה נזירות ולא צריך קבלה מאי בל תאחר איכא: **דקא מאחר ליה לנזירות דטהרה.** ומש"ה קם ליה בבל תאחר: **הואיל וכך.** כלומר כיון דאמרת דאע"ג דחל עליה נזירות כיון דלא חייל עליה בטהרה איכא בל תאחר אף נזיר טהור שטימא עצמו במזיד עובר בבל תאחר ולקי. דאע"ג דכבר אזהריה רחמנא אטומאה בתרי לאוי כדכתיב [במדבר ו] לא יטמא וכתיב נמי על כל נפשות מת לא יבא [שם] ואמר נמי והימים הראשונים יפלו לאו למימרא שלא יהא עליו עונש אחר אלא מילקא נמי לקי משום בל תאחר: **תגלחת מעכבת.** פלוגתא היא דר"א ורבנן (נזיר דף מו.) דלר"א הא דכתיב ואחר ישתה הנזיר יין [במדבר ו] היינו אחר כל המעשים כולן דהיינו תגלחת והרצאת דמים ולרבנן מיד שהביא קרבנותיו מותר ביין: **בל תאחר קרבנותיו.** להך אוקימתא אינו עובר בבל תאחר אלא לאחר ג' רגלים: **אלו חטאות ואשמות.** וקרבנות נזיר הרי הן בכלל: **מהו דתימא.** אי לאו היקישא דנדרים: **דלא מתפיס לה לחטאת נזיר בנדר.** דקילא שאינו יכול להתפיסה בנדר שאם אמר חטאת נזיר עלי והוא אינו נזיר לא אמר כלום והואיל וקילא סלקא דעתך אמינא לא ליקום עליה בבל תאחר: ופרכינן **הרי חטאת חלב.** כלומר כל החטאות דהכי מיקרי כולהו חטאת חלב אית בהו הך קולא ואפילו הכי קאי עלייהו בבל תאחר והיקישא למה לי: **אפי' מן חרצן הוי נזיר לכל.** לכל דיני נזירות: **ועוד חידוש לחומרא הוא.** והיכי מייתית מיניה קולא דלא ליקום בבל תאחר: **הואיל ואם גילח על אחת משלשתן.** חטאת ועולה ושלמים שהנזיר מביא. וכיון דלא חמירי אי לאו היקישא ה"א דלא ליקום עלייהו בבל תאחר: כ)**חטאת חלב אתיא לכפרה.** ומש"ה אף על גב דאית בה קולא דאינו יכול להתפיסה בנדר כיון דמצוה להביאה לכפר עליו דין הוא שיעבור בבל תאחר. אבל חטאת נזיר אית בה קולא דאין מתפיסה בנדר ולא מתסר בה מידי דליקום עלה בבל תאחר ולמאי קאתיא אי להתירו ביין אין זו מצוה אלא רשות ואפילו למאן דאמר [לקמן י.] נזיר חוטא הוא אינו חוטא גמור ועיקר קרבן לא אתי לכפרה. וקשה בעיני אכתי תיתי קרבן נזיר במה הצד מחטאת חלב ושלמים ונראה לי דאין הכי נמי אלא כיון דלאו מגופיה דקרא נפיק °אלא במה הצד היקישא עדיפא דכל מה הצד כל דהו פרכינן: **והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה.** ואפילו לר' שמעון דאמר בפרק המפלת (נדה לא:) דיולדת חוטאת היא דבשעה שכורעת ויולדת קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה עיקר קרבנה אינו בא על חטא שהרי אפילו יודעת בעצמה שלא הרהרה בדבר כלום מביאה קרבן:

קשריא

תוספות

כגון שנדר והוא בבית הקברות. דבעודו עומד לשם נזירות לא חל עליה עד דנפיק משם ולכי ויקבל ויחול לנזירות עליה הילכך קאי בבל תאחר שמוטל עליו לצאת וליטהר ולהתחיל נזירות: **הניחא למ"ד לא חיילא עליה נזירות בעודו בבית הקברות.** פלוגתא היא בפרק ג' דנזיר (דף טז:): ועוד האמר מר בר רב אשי במיחל כ"ע לא פליגי דחיילא אם שותה ביין או מגלח לוקה בעודו נמי בבית הקברות חל נזירות עליו כי פליגי למילקי על הטומאה אם התרו בו בעודו לשם לא משם כי נזיר אתה רבי יוחנן סבר כיון דחיילא לענין שאר דינין לקי ור"ש בן לקיש סבר לא לקי משום טומאה דאכתי לא חל עליו נזירות טהרה אבל ודאי חל הנזירות לענין שאר דינין לשתות יין ולגלח וא"כ מאי בל תאחר איכא: וכי פליגי לענין מלקות. לאו דוקא אלא כלומר לענין מלקות דטומאה אבל מודה דמלקות איכא אי שותה יין או מגלח ומשני אפ"ה קאי בבל תאחר לנזירות דטהרה חל עליו שיש לו לעשות נזירות דטהרה: משום בל תאחר דתגלחת. לעולם מיירי דשלם נזירות בטהרה מכל מקום מצוה לגלח שערו ולתתו תחת הדוד ומשהה התגלחת עובר בבל תאחר משמע קצת לאחר שלשים יום לא גילח יגלח מדקאמר דאיכא עליה משום בל תאחר: בל תאחר קרבנותיו. אם השלים ימי נזירותו ולא הביא איכא בל תאחר: דרוש ידרשנו **אלו חטאות** ואשמות. דפשטיה דקרא כי תדור נדר לא תאחר לשלמו אבל בחובה לא אשמעינן ונפקא מינה מידרשנו ומשמע ליה חטאת נזיר בכלל שאר חטאות: מהו דתימא חידוש הוא שחידשה תורה בנזיר. ולקמן פריך מאי [illegible] סד"א שאינו בכלל חטאת קמ"ל היקש דלעיל: דלא מתפיס ליה לחטאת נזיר בנדר. שאם אומר הרי [illegible] אמר כלום לחטאת נזיר אינו בא בנדר ובנדבה ולהכי פריך מחטאת חלב דכמו כן אם לא אכל חלב וא[illegible] חלב לא אמר כלום וכן כל חטאת והא דנקט חלב זהו רגילות דנקט חטאת חלב מכל שאר חטאות אב[illegible] פירוש דא"ל לומר הרי זה חטאתי ול"נ דא"כ מאי פריך מחטאת חלב האמר בהדיא בחולין דאם לא א[illegible] דאינו קרב: חידוש לחומרא הוא. ואע"ג דבדוכתא אחריתא אמר חידוש אע"פ שהוא לחומרא כגון [illegible] הכי פריך אדרבה כל שכן שיש לנו לומר שהוא בבל תאחר מ"ש משאר חטאות:

מסורת הש"ס

א) [נזיר טז:], ב) [שם יז.], ג) [נזיר מו.], ד) [ר"ה ה:], ה) [ברש"י דסוטה טו. ד"ה חטאת וכו' וכן בכריתות כב: מפרש טעמא דכל חטאת סתם קרי חטאת חלב ע"ש וע' בפי' הרא"ש דהכא טעם אחר], ו) [נזיר ג:], ז) שם, ח) עי' מש"כ ברש"י לעיל ג: ריש העמוד:, ט) נ"ל כבאחר, י) נ"א בנזיר, כ) [מכאן שייך לע"ב],

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב אחא בר יעקב אמר כגון דנזר והוא: (ב) רש"י ד"ה לענין וכו' נזירות לא מלקינן ליה הואיל ובבית הקברות נזר אבל: (ג) ד"ה כי דרוש וכו' דמיחייב בהו אדם קאי וכו' ולא ילפינן ליה לנזיר מהאי היקשא: (ד) ד"ה והא חטאת וכו' הרי עלי חטאת חלב לא אמר:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה חטאת חלב. אלא במה הצד היקשא עדיפא. וקשה לי הא זהו אינו דרך לימוד דין חדש מכח מה הצד אלא דפשטא דקרא כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות כל חטאת בכלל אלא דהיה מקום לומר מסברא להוציאו מכללא חטאת נדר כיון דקילא. וכיון דמצינו בחלב ושלמים אף דקיל איתנהו בבל תאחר. ממילא מה"ת לאפוקי מפשטיה דקרא דחטאת נזיר מכלל וא"כ שרש הדין דחטאת נזיר מקרא דכי דרוש ידרשנו וצ"ע: בהרא"ש ד"ה נזיר טהור אם נשתהה. עיין טורי אבן ר"ה דף ד' ד"ה ולדקות:

מוסף רש"י

כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות. שהן נדרשין ממך, שהרי חובה הם מוטלין עליך (ר"ה ה:). חטאת חלב. כל חטאת סתם קרי חטאת חלב, דבתר חלב כתיב, דכתיב (ויקרא ג) כל חלב וכל דם לא תאכלו, וכתיב בתריה פרשת חטאת (סוטה טו. וכעי"ז כריתות כב:).

פירוש הרא"ש

כגון שנזר והוא בבית הקברות. ועובר בבל תאחר אם עמד באותה טומאה ג' רגלים ולא נטהר למנות נזירות: לאלתר חיילא עליה נזירות מאי איכא למימר. מאי בל תאחר איכא ופלוגתא דרבי יוחנן ור"ל היא בפ"ב דנזיר [נ"ל בפ"ג דנזיר דף טז:]: וכי פליגי לענין ב] מלקות. אם התרו בו לצאת ולא יצא ואליבא דמ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו א"נ איסור מלקות איכא: אמר רב אשי הואיל וכך. דמשהה נזירות טהרה עובר בבל תאחר: נזיר טהור שטמא עצמו במזיד עובר בבל תאחר דנזירות טהרה. °אם נשתהה בטומאתו ג' רגלים וה"ה אם נטמא באונס אם השהייה היתה במזיד ושטמא עצמו במזיד דקאמר היינו ששהה בטומאתו במזיד: עובר משום בל תאחר תגלחתו. ואפי' הביא כל קרבנותיו ואינו מחוסר רק גילוח. ולא מבעיא למ"ד תגלחת מעכבת. מלשתות יין ומליטמא למתים אז ראוי שיעבור בבל תאחר ופליגי בה ר' אליעזר ורבנן בשלהי פרק ג' מינין (דף מו.): בל תאחר קרבנותיו. שהנזיר מביא שלשה קרבנות עולה חטאת ושלמים ואם שהה ג' רגלים ולא הביאם עובר בבל תאחר: דרוש ידרשנו **אלו** חטאות ואשמות. דליתנהו בכלל כי תדור נדר ורבינהו קרא דאשכחן בחטאת דרישה ואת שעיר החטאת דרש דרש ואשם כחטאת דכתיב [illegible] נמי חטאת ואשם נדרשין ממנו וכופין אותו להביאם: והרי חטאת חלב. כל החטאות נקראו על שם חטאת חלב כדאיתא בסוטה (דף טו.) בדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים כי רוב שגגת כרת שנכשל בה אדם היא על ידי חלב המצוי בתוך הבית ואין אדם מתנדב להביא חטאת: עד שיזיר מכולן. פירוש עד שיאמר הריני נזיר בסתם דהיינו מכולם: ועוד האי חידושא לחומרא הוא. וכ"ש שיש לו לעבור בבל תאחר:

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פ"ו מהל' נזירות הל' ח סמג לאוין רכ:

יא ב ג מיי' שם פ"ה הל' כא סמג שם:

יב ד מיי' שם פ"ח הל"ה סמג עשין קכז:

יג ה ו מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' ח סמג שם:

יד ז מיי' פ"א מהל' נזירות הל"ט סמג לאוין רכ:

תורה אור השלם

1. כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה בְךָ חֵטְא: דברים כג כב

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בהר"ן ד"ה אלא למ"ד מאלתר חיילא וכו'. דכיון דחיילא עליה נזירות ליכא בל תאחר לעולם. נמחק תיבת לעולם: ב] בהרא"ש ד"ה וכי פליגי וכו'. נ"ב למדתי ממנו דפלוגתא דר"י ור"ל בנזיר דף טז ע"ב היא רק למ"ד לאו שאב"מ לוקין עליו. או באיסור מלקות פליגי. אבל מלקות ממש ליכא יעו"ש ובגליון הש"ס שלי בנזיר דף יז ע"א: